

Nr 587.

Av herr **Christenson** i Malmö, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 178, med förslag till lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring, m.m.

Kungl. Maj:t har med proposition nr 178 velat bl.a. lämna riksdagen tillfälle att avgiva yttrande angående den av föredragande departementschefen förordade samordningen av den allmänna sjukförsäkringen och den obligatoriska yrkesskadeförsäkringen.

Vad gäller nämnda samordning har departementschefen uttalat sig för ett snävare arbetstagarbegrepp inom den med sjukförsäkringen samordnade yrkesskadeförsäkringen än som hittills tillämpats inom yrkesskadeförsäkringen. För sin ståndpunkt har departementschefen åberopat dels den föreslagna utformningen av sjukpenningförsäkringen, dels angelägenheten av klarhet och reda.

Såsom i propositionen framhålls, har hittills olycksfallsförsäkringen ansetts tillämplig å en hel del personer, vilka enligt den allmänna civilrättens regler ej äro att anse såsom arbetstagare men som kunna anses socialt likställda med och som rent faktiskt utföra sitt arbete under ungefär samma förhållanden som om de varit anställda i annans tjänst. Många av dem, som sålunda icke äro arbetstagare i civilrättslig mening, äro att hänföra till de s.k. beroende uppdragstagarna.

Om såsom i propositionen föreslås yrkesskadeförsäkringen icke skall gälla andra än arbetstagare i civilrättslig mening, komma samtliga beroende uppdragstagare (t.ex. stora grupper inom skogsarbete, flottningsarbete, trädgårdsarbete, försäljar- och serviceyrkena) att bli uteslutna från förmånen av denna försäkring. De beroende uppdragstagare, som hittills åtnjutit försäkringsskydd i fråga om yrkesskada, berövas utan vidare detta skydd. Ett sådant resultat av försäkringsreformen framstår ur social synpunkt som ett steg tillbaka och låter sig för övrigt icke förena med den ståndpunkt, som riksdagen intagit år 1951. Vid behandlingen av förslaget om införande av lagstadgad treveckorssemester uttalade då andra lagutskottet (utl. nr 28), att genom semesterreformen och planen att skapa vidgade semestermöjligheter de beroende uppdragstagarna kommit i ett läge, som onekligen kunde motivera, att deras ställning bleve rättsligen erkänd i semesterlagen och därigenom även i de andra sammanhang, där det för dem kunde vara av betydelse. På förslag av utskottet beslöt riksdagen hos Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t ville utreda frågan om hänförandet av de s.k. beroende uppdragstagarna under semesterlagen och de övriga författningar, där så

kunde vara påkallat, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Den av riksdagen äskade utredningen har av Kungl. Maj:t den 26 oktober 1951 anförtrots arbetslidsutredningen. Genom att nu fastslå, att vid tillämpningen av yrkesskadeförsäkringen det civilrättsliga arbetstagarbegreppet skall läggas till grund, synes Kungl. Maj:t — utan att avvakta resultatet av pågående utredning rörande de beroende uppdragstagarnas rättsställning — på ett centralt område inom det sociala rättskyddet ha tagit avstånd från de synpunkter, som varit vägledande för riksdagen vid semesterreformen 1951.

De skäl, som föredragande departementschefen åberopat för en tillämpning inom yrkesskadeförsäkringen av det civilrättsliga arbetstagarbegreppet, torde icke kunna anses utslagsgivande. Sålunda kan icke rimligen sjukpenningförsäkringens utformning få vara bestämmande för frågan om försäkringstillhörigheten. Sistnämnda fråga är den primära, och utformningen av sjukpenningförsäkringen måste göras beroende av den omfattning av försäkringstillhörigheten, som ur sociala och andra synpunkter befinnes önskvärd och befogad. Då departementschefen vidare påstår, att för tillämpningen av det civilrättsliga arbetstagarbegreppet även talar angelägenheten av klarhet och reda, har han icke någon motivering för ett sådant påstående. Det stora antalet processer, som — icke minst på senare år — förekommit rörande det civilrättsliga arbetstagarbegreppet, ge klart vid handen, att detta begrepp ingalunda kan anses präglad av klarhet och reda. Då därtill kommer, att det är i hög grad otillfredsställande ur social synpunkt, synas starka skäl tala för att man bör söka sig över till andra gränsdragningar inom socialskyddet.

Om propositionens ståndpunktstagande till frågan om yrkesskadeförsäkringens omfattning i nu diskuterat avseende godkännes, kommer en av konsekvenserna att bli, att skogskörarna ej bli delaktiga av försäkringsskyddet. Denna konsekvens har också departementschefen uppmärksammat, och han har för den skulle som sin mening uttalat, att skogskörare, å vilka gällande ramavtal för skogsbruket äger tillämpning eller som eljest utföra sitt arbete under liknande villkor, böra i likhet med de huggare, som deltaga i arbetet, betraktas såsom arbetstagare med vederbörande virkesägare som arbetsgivare. Den mening, som departementschefen sålunda uttalat, kan emellertid icke gälla annat än som ett önskemål. Domstolsavgörandena gå nämligen icke i denna riktning. Härvidlag kan bl.a. hänvisas till Nytt juridiskt arkiv 1949, s. 768. Detta rättsfall har också framhållits i motion nr II: 206/1950 och kommenterats av andra lagutskottet i dess utlåtande nr 23/1950.

Om riksdagen finner sig böra i princip godkänna Kungl. Maj:ts proposition nr 178 — en fråga som här icke tagits ställning till — hemställes,

att riksdagen vad gäller de beroende uppdragstagarnas tillhörighet till den blivande yrkesskadeförsäkringen uttalar sig mot en begränsning av försäkringstillhörigheten på sätt i propositionen föreslagits och i stället förordar de beroende uppdragstagarnas inordnande under försäkringen i fråga.

Stockholm den 24 april 1953.

Carl Christenson,
Malmö.